

Saopštenje za javnost

Federacija Bosne i Hercegovine usvojila Zakon o zaštiti civilnih žrtava rata

(Sarajevo, 1. avgust 2023.) Tri decenije nakon rata u Bosni i Hercegovini, civilne žrtve rata napokon su svjedoci društvene i pravne prekretnice nakon što je usvojen Prijedlog Zakona o zaštiti civilnih žrtava rata u Federaciji BiH. Djeca rođena iz čina ratnog silovanja priznata su kao posebna kategorija s jednakim pravima u društvu. Osim toga, prava civilnih žrtava rata, uključujući žrtve ratnog seksualnog nasilja, definisana su i ojačana.

Usvajanje ovog Zakona još jednom potvrđuje da vlasti moraju biti u kontaktu s stvarnim potrebama svih članova društva. Organizacije civilnog društva naporno su radile na ovom Prijedlogu zajedno s udruženjima žrtava, čime su dokazali da je saradnja svih stubova društva potrebna kako bi se postigli rezultati koji odgovaraju jednom funkcionalnom demokratskom društvu.

TRIAL International je među organizacijama koje su radile na tekstu Zakona. Ajna Mahmić, pravna savjetnica u TRIAL Internationalu u BiH, komentirala je ovaj historijski korak: „*Ovaj Zakon predstavlja rezultat naše zajedničke borbe ka prepoznavanju i adresiranju patnje civilnih žrtava rata u Federaciji BiH. Pored unapređenja obima prava za korisnike, donošenje Zakona postavlja snažne temelje za poticanje empatije, razumijevanja i pomirenja unutar našeg društva. Iako se na Zakon čekalo dugi niz godina te isti ima i svoje nedostatke, radujemo se pozitivnim promjenama koje on donosi.*“

Alen Muhić, iz udruženja Zaboravljena djeca rata, pozdravio je Zakon i podijelio svoje osobno iskustvo: "Za mene je ovaj Zakon itekako važan. Prvi put sam progovorio sa svojih 9 godina, danas imam 30 i otac sam dva sina. Sretan sam što je došao dan da predstavnici vlasti konačno čuju naš glas, glas pravde i ravnopravnosti. U momentu kada država stane uz tebe i kad svojim zakonima pokaže da si ravnopravan član društva, onda i borba protiv društvene stigme i diskriminacije postaje lakša i učinkovitija". Dodao je da ne možemo imati sistem koji podržava ratne zločince i zanemaruje žrtve. "Neka nam ovaj zakon bude opomena da moji sinovi ne smiju naslijediti ovu društvenu stigmatu."

Ajna Jusić, predsjednica udruženja Zaboravljena djeca rata, zahvalila je svima na podršci i izjavila da je borba za prava djece rođene zbog rata bila dugotrajna, ali da su istrajali. Prošle godine, vlada Brčko Distrikta također je usvojila sličan Zakon koji priznaje prava djece rođene iz ratnog silovanja, ali bez konkretnih beneficija, poput obrazovanja, što je riješeno Zakonom u FBiH.

Osim navedenog, Zakon također uvodi neke nove beneficije za civilne žrtve rata u FBiH, kao što je pravo na prioritet u korištenju medicinskih usluga, uključujući klimatsko-banjsko liječenje i medicinsku rehabilitaciju. Midheta Kaloper, predsjednica udruženja žrtava "Foča 92-95", pozdravila je ove promjene i zahvalila svima koji su radili na Prijedlogu Zakona. "Činjenica je da se predugo čekalo, trideset godina. Iskazujem žaljenje što mnoge heroine nisu dočekale ovaj zakon i prava koja im pripadaju. Nadam se, da će stupanjem na snagu ovog zakona država prestati da nas smatra socijalnim slučajevima, te da će se sva prava navedena u ovom zakonu poštovati u cijeloj FBiH".

Zakon o zaštiti civilnih žrtava rata u FBiH stupa na snagu 1. januara 2024. godine.